

Előfizetési ár:
 Helyben házhoz hordva és vi-
 dékre postai megküldéssel:
 Egész évre . . . . 6 frt — kr.
 Fél évre . . . . . 3 . . . —
 Negyed évre . . . . 1 . . . 50 .
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetéseket
 olesón közlünk. — Kincstári bé-
 lyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyilt-tér minden sor 20 kr.

ŐRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton.

Szerkesztőség:
 hova a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők:
Debrecen, Kis-Csapó-utca 388

Kiadóhivatal:
 hova az előfizetési pénzek, hir-
 detési kéziratok s díjak és a lap
 szétküldésére vonatkozó felszó-
 lamlások intézendők:
Debrecen, Kis-Csapó-utca 388

Kéziratokat nem adunk vissza.
 Bérmentetlen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatársak:
Csegey Gusztáv és Dr. Masznyik Endre.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:
S. SZABÓ JÓZSEF.

A harmadik állami egyetem.

Wlassics vallás- és közoktatásügyi miniszter tudvalevőleg megjelenésével tisztelte meg a kolozsvári ev. ref. teológiai fakultás f. hó 3-án megtartott fényes megnyitó ünnepélyét.

Ez alkalmat felhasználta arra is, hogy az erdélyrészi főváros nagyszámu kulturintézetét megtekintse. Helyes dolgot cselekedett vele, olyat, a mi egy kultuszminiszternek kötelessége. Vajha a kormányzás gondjai mellett mennél gyakrabban tudna magának időt szakítani vidéki közművelődési gócpontok és intézmények megtekintésére, mert a közvetlen észlelet gyakran pár óra alatt több tapasztalást ad, mint hónapokig, vagy esetleg évekig folytatott bürokratikus érintkezés.

Ime, most is alig szentelhetett egy fél napot a kolozsvári egyetem és iskolák meglátogatásának, s mégis ez mártaljesen elegendő volt arra, hogy szinte könyörtelenül éles szavakban ítélje el a magyar közoktatásügyi kormányzatnak egy két évtizedes mulasztását és szerte-zuzzon egy ábrándot, melynek érdekében röpirat alakjában is felemelte szavát a közoktatásügy egy volt vezérférfia, Berzeviczy Albert, nyugalmazott államtitkár.

A kolozsvári tudomány-egyetem állapotát s a harmadik állami egyetem kérdését értem itt.

Hétfőn, e hó 4-én ebédet adott Szász Domokos erdélyi ev. ref. püspök illusztris vendégeinek tiszteletére, melyen részt vett Wlassics miniszter, Zsilinszky államtitkár, Leövey miniszteri tanácsos s a magyar ref. egyházi élet, a kolozsvári tudományegyetem, a magyar tanári kar és Kolozsvár városának számos előkelő alakja.

E gyülekezetben emelkedett föl Wlassics s köszöntötte fel Szász Domokost, de tószájába beleszótt a kolozsvári tudományegyetem állapotát és a harmadik állami egyetem kérdését is.

Kijelentette — s mint hangsúlyozta — felelőssége teljes tudatában, hogy a kolozsvári egyetemen, az új építkezések dacára is, sok tekintetben tarthatatlanok az állapotok, részben pedig botrányosak a helyiségek meg nem felelő volta miatt. A Karolina-kórházra, mely tudvalevőleg az egyetem céljaira is szolgál, ugy nyilatkozott, hogy ez intézetet, mely a közegészségügynek volna hivatva szolgálni, éppen közegészségügyi tekintetektől be kellene zárni.

Meggyőződött arról, mondá a miniszter, hogy mindaddig, míg az ország

második egyeteme oly hiányokban szenved, mint a kolozsvári: addig harmadik állami egyetem felállításáról szó sem lehet.

Igaza van; de még hozzá kell tennünk azt is, hogy a budapesti egyetem, ha nem is orvosi fakultását illetőleg, de sok más tekintetben hasonló bajokban szenved. Központi épülete lerombolva, termei szűkek és kevés számuak, a beiratkozott hallgatóság befogadására elégtelenek, s szétszórvá fekszenek. A budapesti tudományegyetem berendezésének azon színvonalra emelése, melyet a magyar tudományosság érdeke feltétlenül megkövetelne, még milliókra menő áldozatot igényel.

De nemcsak itt van baj, hanem a tanári fizetések körül is. Csáky gróf erős kézzel nyult bele abba a lecke-pénzrendszerbe, mely annyi panaszra adott okot, de ezzel a baj véglegesen nincs meggyógyítva. Csak a visszaélések lehetőségének vette elejét s a tanárok jövedelmeiben való aránytalanságot szüntette meg annyira, mennyire, de nem segített azon a tényen, hogy sem Budapesten, sem különösen Kolozsvárt nem elegendő az egyetemi tanári fizetés ahhoz, hogy a magyar tudományosság előkelőségeinek teljes anyagi függetlenségét biztosítson s lehetővé tegye, hogy érdemeik s rangjuk szerint megélhessenek minden mellékjövedelem nélkül s teljesen a tudományos munkásságnak szentelhessék magukat. Valóban itt az ideje, hogy a felsőbb oktatás terén extenzív politika helyett intenzívét folytassunk; emeljük, fejlesszük a meglévő intézményeket s ne akarjunk olyan újakat teremteni, melyek sorsa csak a tengődés volna.

Harmadik állami egyetemről beszélni nem szabad mindaddig, míg egy kultuszminiszter a létezők egyikénél botrányos hiányokat talál, a másiknál pedig a nagy közönség talál ilyeneket.

A harmadik állami egyetem eszméjét Wlassics kolozsvári tószája hosszú időre eltemette s örülnünk kell, hogy eltemette.

Mit mond az a külföldi tudományos világ, mely a millennium alkalmából remélhetőleg nemcsak futótag tekintí, de behatólag vizsgálja meg a budapesti és kolozsvári egyetemeket, ha látja, hogy a külső fejlődés milyen kezdetleges stádiumában vannak azok s ha megtudja, hogy mi nem a létező bajokon, hiányokon akarunk segíteni, — hanem egy új, kezdetleges állami egyetemet csinálni, új hiányokkal?

Dr. Bartha Béla.

Közélet.

A hernádnémeti ev. ref. egyház templomszentelési ünnepélye.

Kevés oly lélekemelő ünnepélyt láttunk még, mint a minő volt Hernádnémetiben ez év okt. 20-án az ujonnan épült ref. templom felszentelése alkalmával.

Az a szép renesszánsz stílusban épült templom jóni oszlopaival, hármass ablakaival már első tekintetre elbűvöli az embert; de ha tudja valaki e templomnak építési történetét; ha tudja, hogy egy 1000 lelket számláló kis egyház magára hagyatva is áldozatkészségével mennyire képes haladni; ha továbbá látja valaki ezt a minden tekintetben eszményi ünnepélyt: az bizonyára azt fogja mondani, amivel én e szentelési tudósításon megkezdtem.

Érdemes lesz más egyházak lelkesítése, buzdítása céljából is e törekvő kis egyháznak templomszentelési ünnepélyét s rövid kivonatban templomépítési történetét megismertetni.

Miután a közig. hatóság 1892. okt. 16. a régi, még a reformáció előtt épült s 1713. renovált templomot rozzantsága s így közveszélyes volta miatt bezáratta, a hernádnémeti ref. egyház áldozatkész, buzgó tagjai, egyrésztől sajnálkozva e régi, elődökről maradt szivűkhöz forrt, kedves emlék szelvénylombolása miatt, de másrésztől áthatva azon nemes kötelességérzettől, hogy ezen kedves hajlék helyett szebb, az istenítisztelet bensőségét inkább emelő, egyházunknak büszkeségét képező Istenháza emeltessék: hozzáfogtak e szent cél megvalósításához.

1893. jul. 27. tették le az első követ buzgó ima kíséretében s kezdetét vette ama hangyaszorgalom, midőn az egyház hívei sokszor elhagyták saját dolgaikat, csak hogy Isten házának építéséhez mehessenek. Erejüket felülhaladó áldozatokat hoztak. A lelkész buzgósága folytán megtakarított 8000 frt az építési költségeinek csak negyedrészt elégitvén ki, a hívek kivetettek magukra szintén 8000 frtot; a még hiányzó 15000 frtot pedig felvették a földhitelintézetől 50 évi 4-7% tőke-kamat törlesztésre. A meglévő két harang ujonnan való felszerelése s egy új 460 kgr. súlyu harang öntése a templomépítési költségen felül 1230 frtba került, mely összeget az egyház 12 éven felül levő hívei személyenként 2 frtjával rakta össze, megemlítvén és megköszönvén itt is azt, hogy Kónya András lelkész, Fésüs Ferencz és Barta Dániel presbiterek, a harang költségeibe 100—100 frttal járultak, miertis nevük a harangra öntetett. S még ez sem merítette ki a hívek áldozatkészségét, midőn a templomépítés ezer, meg ezer gondját egyedül hordozó Kónya András lelkész neje márvány Úrszta, asztal- és katedraterítők, keresztes édeny, egy és más tárgyak vétele céljából a ref. nők áldozatkészségéhez fordult, egyszeri felszólításra, önkéntes adakozás útján 300 frt gyűlt be. A diszes templom mellett nagyon kivívó levén a régi, alacsony, a földbe süllyedt s szalmatetős iskola, mely nem is volt képes befogadni a tankötelesek teljes számát: átalakítását, diszessé, tágassá tételét elhatározta s rögtön fogantatba is vette az egyház buzgó előjárósága.

S a mennyiben ez egyházban még most is divik az a régi református, nem mondhatni, jó szokás, hogy az iskolai tanítói hivatal még

mindig a régi academica promotio példájára van betöltve: hogy e rossz szokás megváltozék, a jelenlegi iskolával szemközt, a paplak szomszédságában egy nagy kiterjedésű portát vett az egyház 2000 frtért, melyen majd az állandósítandó tanító részére idővel lakhelyet épített. E vételbe különben nem igen ment volna bele az egyház, ha már akkor tudva lett volna a templom bezáratása, azonban ez még előtte történt s a már megalkudott s megvett épület árát azután a lelkész ur ügyessége s buzgósága folytán gyűjtött, megtakarított pénzből ki kellett fizetni.

Hogy ennyi teher, ennyi gond között e kis egyház el nem csüggedt s hogy az akadékoskodók, akik mindenütt vannak, erejét meg nem bénították: azt a protestáns buzgóságon kívül a lelkész megtörni nem tudó lelkének s egyes kiváló protestáns férfiak buzdító példájának lehet köszönni.

Elismerés és köszönet illeti az építési bizottság tagjait, Katona György mérnök, Debreczeni Bertalan egyhm. ügyész és Tóth Lajos egyhm. tanácsbíró urakat, akik fáradságukért az egyháztól, az utiköltségek megtérítésén kívül, semmi díjat nem fogadtak el. Hálával említjük meg, hogy Kóczán Miklós ehm. tanácsbíró és Nagy Sándor országgyűlési képviselő 100—100 Dömötör Bertalan tassi lelkész 10, Katona György mérnök 5, Potoczki Dezső 2 frtot adtak a templomépítés, illetve orgonalap javára. Megemlítjük még ama kedves ajándékokat is, melyeket az egyház szép kezekről kapott. Kónya Endréné, sz. Sóos Vilma urnó egy igen értékes, gazdagon himzett asztalterítőt s Matolay Béláné, sz. Kassay Ilka urnó egy szépen himzett keresztelési edénytakarót ajándékoztak. A nemes szívek nemes ajándékáért fogadják mindnyájan a ref. egyház hálás köszönetét.

Elismeréssel adózunk végre különösen Katona György, építész-mérnök urnak, aki e gyönyörű templomnak tervezője s műszaki vezetője volt; továbbá Tarczal János kőműves mester, Kovács Endre ác-, Óhning Vilmos asztalos mesternek, kik a templomépítés művészi tervezete szerint lelkiismeretesen igyekeztek keresztülvinni, s azt művészileg s az egyház megelégedésére végezték.

Olyan jóleső érzés töltött el, mikor meghallottam, hogy Kun Bertalan, a legtestvérie-

sebb, a legkollegiálisabb, a ref. papok állítása szerint minden ízében kálvinista püspök aggkora, gyengélkedése s az őszi idő mostohasága daczára szívesen jön el Hernádnémetibe, hogy a hívek áldozatkészségéből, épített új, — díszes templomát felavassa s rendeltetésének átadja.

A puritánizmus, a nemes egyszerűség szólt meg benne, midőn határozottan kijelentette: „Szívesen megyek el Önökhöz, de lehetőleg mellőzzenek minden külső cerimóniát!”

S a papi kar, a vidéki intelligencia s az egyház ezért nem fogadták zászlókkal, bandériumokkal s más külsőségekkel; e tekintetben, az adott utasításhoz híven csak a legszükségesebbekre szorítottak.

Az okt. 19-én d. u. 4 órakor érkező főpásztort a vonatnál a szomszédos egyházak lelkészei élén Tóth Lajos, ehm. tanácsbíró fogadta; majd Matolay Béláné urnó egyszerű, keresetlen s kedves szavakkal nyújtott át egy szép izléses virágcsokrot, mely beszédek mindenikére az ősz Főpásztor ismert ékesszólásával és kedvességével válaszolt.

A paplak előtt Kónya András, lelkész, mint házi gazda fogadta szívből jött szavakkal a várvavárt vendéget. „Az ősz nem nevel virágokat, ugymond többek közt, sőt a meglévőket is leforrázza; így ne vegye tőlünk Méltóságod rossz néven, ha ilyen természeti virágokból font koszorúkkal nem fogadjuk.

Különben is ismerős előttünk Méltóságodnak egyszerű, puritán gondolkozásmódja, mely a külső fény s pompát nem kedveli: mindazáltal nekünk is vannak virágaink, hosszabb életűek amazoknál, soha el nem hervadók, mik szívből fakadnak s abból táplálkoznak s ezek: hódoló tisztelünk, törhetlen ragaszkodásunk s gyermeki szeretetünk. Ezeket költjük koszoruba s úgy adjuk át szeretve tisztelt Főpásztorunknak s kérjük, fogadja tőlünk oly szívesen, amily szívesen s szívből adjuk mi.”

Végül Kákos Endre, a róm. kath. egyház plébánusa üdvözölte, mint annak az egyháznak Főpásztorát, amelylyel mind ő, mind egyháza hosszú-hosszu időkön békeségben s szeretetben él s amelynek virágzását s belső életét a divatos politikai s felekezeti villongások sohasem zavarták és sohasem is fogják megzavarni.

Következő napon, okt. 20. kezdődött aztán a lélekemelő ünnepély, amely egyrésztől

tanúsága a ref. lelkészek theologiai képzettségének, amely másrésztől feledhetlenné teszi e napot a ref. gyülekezet s minden ott levő reformált hívő előtt.

Az imázásáról hirneves Püspök ur s az alsó-zempléni ev. ref. egyházmegye legnevezetesebb szónokai tettek tanubizonyosságot jó hírok mellett; büszkévé tettek minden reformált egyháztagot a tudományjal együtt haladó, tökéletesedő egyházunkra s e tudomány zászlóvivőire s lánglelkű terjesztőire, — a puritán református papokra.

Salamon király főpapja sem lehetett oly magasztos, oly eszményi, midőn a jeruzsálemi templomot felszentelte, mint mikor ősz Főpápunk az ezernyi nép áhitatos, suttagó utánmondása között lelkesedő s lelkesítő felavatási imáját elmondta s a hajlékot céljának átadta.

Mikor pedig Czinke István, erdőbényei lelkész ezen vezéregék nyomán: „Az erős Isten nem lakozik kézzel csinált templomokban”, ezt kérdezi: miért épít hát a ref. ember templomot s megfelel erre három részben, ritkán hallott gyönyörű nyelvezettel, bibliából vett találó példákkal s magából a mindennapi életből vett tapasztalatokkal: olyan érzés vett orót a gyülekezeten, mintha Istennek különösen kegyelt prófétáját hallaná beszélni; s a ki e beszédet hallotta, „a templomot, mint az örök igazság kutféjét, mint a lelki betegek gyógyhelyét s mint azt a talpalatnyi földet, a mely ez anyagi világban egyedül szent, egyedül az Istené”, mindig meg fogja becsülni.

Ezután Bálint Dezső sárospataki lelkész alkalomszerű, megható szertartási beszéd után a helybeli lelkész segítségével urvasorát osztott 800—900 léleknek; Székely Imre kisdobszai lelkész pedig két újszülött csecsemőt keresztelt meg és vett fel az anyaszentegyházba.

Elismerés, sőt dícséret illeti még a harangodvidéki tanítói kórust is, mely sok készüléket igénylő, alkalmi művészi darabjaival a magas nivón álló ünnepélyt még bensőbbé s lélekemelőbbé tette.

S a mily szép volt az ünnepély, oly szépen sikerült az a 100 terítékű bankett, mely az ünnepélyt követte. Jó kedv, komoly és humoros felköszöntők között folyt az mintegy két és fél órán át, míg csak a fiatalok táncolni vágyó kedve végét nem vetette.

T Á R C A.

A bosnyák emlék.

Novella.

Irta: CSENGEY GUSZTÁV.

Egy misantrop naplójából.

VIII.

Kissé elkéstem; egy óra felé mentem ebédelni. Alig hogy a fogadóban rendes helyemre letelepedtem, egy hosszú haju fiatal ember ül hozzám. Eleinte figyelembe sem vettem egymást, de amint felöltöjt és nagy karimája kalábriai kalapját a szegre akasztotta s velem szemben elhelyezkedett, mintha valami meglepte volna, elkezdett fürkészve nézegetni. Én is hajtottam egy pillantást a képébe s meglepett, hogy nagyon hasonlít valakihez, de nem jutott eszembe, kihez?

Jól van, — gondoltam — hiszen hozzák már a levest. Semmi közöm a hasonlatosságához.

De az én emberem csak nem hagyott föl a szemlélgetéssel; a levest ugyan ő is megette, hanem aztán csak megint nézegetett rám. Kezdtem dühbe jönni: csak nem a plezúromat guszálja ez is?! De hisz akkor megszlek, összeapritlak, mint azt a rostélyost, melyet megrendeltem!

Már neki fogtam a villát, hogy beléüsssem s föltránsirozzam, ha gyanum csakugyan valósul: mikor egyszerre csak megszólal magyarául, de nem valami lágy idegenszerű kijetéssel:

— Ugyan kérem — bocsássa meg, hogy

ismeretlen létemre megszólítom — nem harcolt ön Boszniában?

— De bizony harcoltam! — talán a plezúromat tetszett vizsgálni? kiáltám én agyarkodva s szinte csikorgott a fogam bele.

— No-no! — szólt a fiatal ember szelid békítő mosolygással — ne higgye, hogy udvariatlan kíváncsiságból szólítom meg; ha esáldtam, bocsánatot fogok kérni öntől! Ezt a sebet nem egy fiatal katonatiszt megmentése alkalmával kapta?

— De igen. Talán ismeri? Nekem nincs szerencsém.

— Igen, ismerem. Ön ugyebár Aradi Sándor?

— Az vagyok!

A fiatal ember fölugrott, nyakamba borult, össze-vissza esékolt, fojtogatott, miközben egyre kiáltozó:

— Szervusz bruder, szervusz mio caro! — három éve kereslek már — corpo di bacco!

— No-no, most meg én mondom, no-no uram, csak moderato, moderato! Reméllem nem azért kerestél, hogy megfojtsd? Kicsoda ön?

— Én vagyok az az ügyefogyott tisztcske, akinek az életét megmentetted.

— Ön az? No az szép! — De én nem emlékszem rá, hogy mi a bruderschaftot megittuk volna.

— Az mindegy; tisztársak vagyunk. Különben úgyis megisszuk azt mindjárt. Hej kellner — champanert — tiz üveggel!

— Hohó! elég lesz egy is, mert haza kell mennem.

— Jó! hát a többit majd otthon. Dejszen, nem azért találtalak föl, hogy elszalasz-

szalak. Tölem ugyan meg nem szabadulsz. De hát te nem ismersz rám?

— Nem én bruder! — Akkor sem ismerlek. Azt se tudom ki fia vagy voltaképen. A malöröd előtt nem botlottunk egymásba, azután meg az én malöröm foglalt el nagyon. Mire meggyógyultam, biz én nem kerestem, kit menttem meg.

— Haha! ez a hősök flegmája, ez tesz nekem. Imádom a vitézséget másban.

— Másban ugye?

— Haha! persze! jobb azt úgy messziről bámulni. No ha nem ismersz, rajta leszek, hogy megismerj. Az én nevem Vadász Albert.

— Micsoda? Csak nem a piktör?

— De bizony az!

— Aki Rómában mázol?

— Az hát, onnan jövök, egyenesen Rómából.

— De hát akkor hogy kerülsz te ide? — Eszter hügod majd szépen megköszöni neked, hogy a fogadóban ebédeltél meg!

— Csak nem fordíthatom föl a házat ebéd után! — Mindjárt hozzá fogtak volna a sütés-főzéshez újra. Ettől megmentem őket, a vacsora traktáját úgy sem engedik el. De hát te mió caro honnan ismered őket?

— Hisz ott lakom náluk.

— Tyü corpo di bacco! Akkor hát gyérünk. Majd vigan leszünk pajtás!

Kifizettük ebédünket, vagyis jobban mondva: ő fizette ki, mert engem nem hagyott fizetni, akárhogy veszekedtem érte; aztán sietünk haza. Utközben eszembe jutott valami.

— Te Náci, vagy hogy hívnak?

— Berci!

Hat óra felé kezdődött a tánc, mely el-
tartott a hajnali órákig s ugy ezt, valamint az
ünnepélyt semmiféle kellemetlen eset nem za-
varta meg; minden ezzel ellenkező híresztelés
a valósággal ellenkezik.

Hernád-Németi, 1895. okt. 11.

Béky Endre.

Kolozsvári levelek.

III.

1895. okt. 31.

Mint e lapok múlt számában megjelent
tudósításomból olvashatták e lap előfizetői, a
kolozsvári ev. ref. theol. fakultás felavatása e hó
3-án nagy fényvel ment végbe. Vannak talán, kik
megjegyezhetnék azt, hogy e fakultással s ál-
talanban az egész intézménnyel tudósításaim-
ban kissé gyakrabban foglalkozom. De szíve-
sen foglalkozom vele, mert, bár a teljesen
szigorú, a kezdet nehézségeivel nem törődő
kritikának lehet ugyan kifogásokat emelni s pl.
a figyelem némi enyhítését követelni, — az esz-
mének megtestesülését örömmel kell üdvözöl-
nünk, mert ebben egy, már kellően megért
tervet látunk mind jobban-jobban előrehaladni,
s ez az, hogy a kolozsvári ref. theol. fakultás,
az eddiginél is szorosabb összeköttetésbe ho-
zatván a tud.-egyetemmel: ennek egy fakul-
tásává fejlesztessék.

Az új intézmény már jelen alakjában is
olyan újítás közoktatásügyünk terén, a mely
fölött kissé elgondolkozni, már csak az egye-
temi élet szempontjából is érdekes. Távrol
sem szándékom ez alkalommal összehasonlítás-
okat tenni a kolozsvári ref. theologia és a
különböző hazai ref. theol. akadémiák között;
mert hiszen az én véleményem szerint ez, —
ugyszólván még escesemő korát élő tanítóin-
tézetet — legalább még most, — nem lenne
egészen észszerű dolog oly kitűnő és oly sok
idők szokásai és tapasztalatai által megerősít-
ett tanítézzel mérni össze, mint a negyed-
félszáz éves sárospataki, vagy pedig a debre-
czeni kollégium.

Ezuttal tehát az egyetemi élettel való
kapcsolatában szándékozom szemügyre venni.
Nem szólván arról, hogy a hazai protes-
tantizmus leendő vezéréül elhívott theologu-
saink magasabb műveltség-szerzését, hogy és
mennyiben mozdítja elő ez új intézmény, —
azt konstatálnunk kell, hogy egyetemes tan-

ügyünkre, tanárképzésünkre az erdélyi egyház-
házkerület ez újítása, — ha majdan kellőké-
pen megizmosodik, — előreláthatólag gyümöl-
csöző hatást fog gyakorolni.

Aztán meg más szempontból is meg van
a haszna. — Ha ugyanis a magyar diákság
zömét figyelmesen véglg tekintjük, azonnal
szemünkbe tűnik az, hogy ref. theologusaink a
magyar ifjuság egyetemében még mindeddig
nem foglalhatták el azt a helyet, mely őket,
mint ilyeneket, méltán megilleti, s épen e kör-
ülmények szükségképi következménye volt az a
félreértés, mely e kérdést illetőleg a magyar
diákszövetség létesítésekor s a diákkongressz-
sok alkalmával helylyel-közzel fölmerült.

De térjünk át a dolog másik oldalára.

Igazi jó kálvinista középiskoláinknál, mint
régében általánosan, úgy részben jelenleg is
fenntartja magát az a jó szokás, hogy theolo-
giát végzett tanárokat szívesebben alkalmaznak
tanszékeikben. S ennek meg is van a maga
előnye. — Bárki mondja is azt, hogy a pusztán
csak egyetemről kikérült gimn. tanár sok-
kalta inkább birtokában van mindazon ismer-
eteknek, melyeknek az ifjú lelkekbe való be-
csepegtetésére hivatva van, de ha igazat adunk
a tanárképzés terén újabb időben tett tapaszt-
alatoknak, e nézetet teljesen a magunkévé
nem tehetjük. Aztán meg, — kitéréskepen
mondom — különösen felekezeti iskoláink a
theológiát is végzett tanárokkal igen sokat
nyerne. A theologusból lett tanáraink több
élettapasztalattal bírnak; életphilosófiájuk meg-
állapodottabb; sokkal könnyebben tudnak alkalm-
mazkodni gyermek, avagy serdülő ifjú-tanítvá-
nyaikhoz. Beviszik középiskoláinkba a jó val-
lások szellemét, a mit pedig, — mi tagadás?
— a pusztán csak egyetemet hallgatott tanár-
jelöltek az egyetemi élet küszöbén belől meg-
lehetősen nélkülözni kénytelenek.

A theológiának az egyetemi élethez való
közelebb hozása, — a melynek eszméje ez isk-
év elejétől fogva itt, Kolozsváron létesült is, —
alapjában véve szerencsés gondolat. Eltekintve
attól, hogy ez újítás theologusainkat megmenti
a már nagyon régóta tartó előítélettől, mely
tőlük mindennemű magasabb képzettséget és
társadalmi műveltséget megtagadott: jótékony
hatása érezhető lesz a közel jövőben tanári
karunk legfiatalabb tagjainak úgy számát, mint
tudását illetőleg. Mert először is a legnagyobb
jóakarattal sem tagadhatjuk el, hogy a bölesé-

zeti pályára nagyobb részét szegény emberek
szegény fiai kerülnek, kiktől a megélhetés módjai
után való folytonos futkározás igen sok szép
időt elrabol, a mit pedig kedvezőbb körülmé-
nyek között élve esetleg önművelésre fordíthat-
tak volna. Most tehát egy oly intézet, minő a
kolozsvári ref. internatus: tanárjelölteink részére
is biztosítja a megélhetést, nem is szólva arról,
hogy szegény sorsú ifjainknak a bölesészeti
pályára való lépésre előbb-utóbb meghozza a
kedvét. A továbbiakra nevez pedig az egyetem
theologusainknak teljes garanciát szolgáltat a
magasabb ismeretek elsajátíthatására; az pedig
tagadhatatlan, hogy ha lelkeszi karunk erős az
ismeretekben: a protestantizmus ügye is foly-
vást szilárdabb alapokon fog nyugodni.

Említettem volt, hogy Erdély társadalmi
és irodalmi élete, mely jó ideig szünetet tar-
tott, hogy új erőt gyűjtsön: megmozdult. Tár-
sadalmai életét illetőleg már tudósítottam önöket
egyről-másról; most pusztán irodalmi életéről
teszek kevésbé említést, melyre az első impul-
szust az *Erdélyi Irodalmi Társaság* adta meg
okt 27-én rendezett felolvasó ülésével.

Nos, ez ülés látogatottság, előkelő közön-
ség és a kitűnő felolvasások tekintetében kis-
sebbített kiadása volt a Petőfi-Társaság ülései-
nek. A kolozsvári, s általában az erdélyi kö-
zönségnek, — főként a nőket értem, — meg
van az a figyelemreméltó természete, hogy
mód felett szereti a szépirodalmat, s míg a
tisztán csak tudományos jellegű felolvasásokra,
— mint azt nemrég az Erdélyi Múzeum Egy-
lettel szemben is megmutatta, — nem sok
ügyet vet, addig a belletrisztika élvezésére meg-
tesz minden lehetőt. Ha aztán szívvel-lelélekkel
összegyűlve, szép szemekkel keresztütlébe ve-
szik az olvasót, annak aztán ki is kell tennie
magáért,

A mostani felolvasók meg is feleltek en-
nek derekasan. A városháza közgyűlési termé-
ben tartatott meg az okt. 20-ról elhalasztott
ülés 27-én d. e. 11 órakor. Szószaporításokba
boesátkoztam, ha újból konstatálnám azt, hogy
elegáns, válogatott közönség volt jelen; a töb-
bek közt eljött *Török Irma* is, a budapesti
nemzeti színház kitűnő művésznője. — *Szász*
Gerő, a jeles költő nyitotta meg az ülést rövid,
szellemes beszéddel, melyben nagy derűltséggel
között fejezte ki azt, hogy ime a nyár is el-
múlt, megkezdette haldoklását a viruló termé-

— No hát te Berei, szóltál te valamikor
ithon erről a mi boszniai közös ügyünkről?

— Nem én pajtás, egy kukkot se; csak
úgy titokba kutattam utánnad mindenfelé. Mi-
kor megmentettél, egy kiesít elájultam. Mire
föleszméltem, verték a dobot, indulnom kellett
a századommal. Csak annyit tudhattam meg
hamarjában, hogy aki megmentett, az Aradi
Sándor hadnagy volt, aki most a kapott seb-
ben fekszik. Bántott a lelkiismeret nagyon,
hogy miattam talán még halálos bajba kerül-
tél; irkáltam is leveleket hol ide, hol oda,
ahol gondoltam, hogy nyomodba jutok. De az
esetről nem szóltam senkinek. Csak a hugom
sejt valamit, mert egy levélnek egyszer a nyo-
mába jutott, melyet érdekedben kaptam. De
azért neki sem szóltam. Furesa ugy-e? de
lásd én nagyon hiú ember vagyok, szégyeltem,
hogy rossz katona voltam: azért a bosnyák
saisont mindig azzal ütöttem el: nem voltam
harctéren, semmit sem tudok a háborúról.
Nem akartam semmi részletet elbeszélni, ne-
hogy aztán többet is kelljen beszélnem s ki-
tűnjék, hogy de bizony ott voltam, de az ezre-
desem eldugott mindig. Téged azonban soha-
sem feledtelek el. Csakhogy meg vagy s pláne
nálunk vagy. Ki nem mondhatom, mennyire
örülök. Hát még az enyéim, hogy fognak
örülni! mert már most beszélek róla, miután
megesiptelek.

— Épen azért hoztam szóba ezt a thé-
mát, hogy ezt megelőzzem. Nagyon szépen
kérek, ne szólj egy szót se róla.

— De hát miért?

— Csak! — Én azt most hirtelenében
meg nem magyarázhatom. Tedd meg a ked-
vemért.

— De hát nem értem.

— Kérek, ne rontsd el ezt a szép esté-
met azzal a hálálkodással, aminek úgy ki-
válnék téve.

— Aha! — Van a dologban valami.
Ismerem ezt a büszke természetet. No jó! —
hát ne beszéljünk ma erről.

— Sem ma, sem máskor. Ha te hálát
érzesz irántam s örülsz, hogy föltaláltál, no
jó! — Én se vagyok köből, bevallom, hogy
jól esik. De épen azért maradjon ez köztünk.
Nem akarom, hogy mások megbámuljanak, mint
valami menaszériai vadállatot.

— Haha! — van benne valami. De hát
furesa mégis. No! hát ne beszéljünk erről.

— Köszönöm, pajtás!

Hazaértünk.

Azt az örömradiót, a mivel ezt a mázo-
lót fogadták, toll le nem írhatja.

Hogy a fickó el ne árulja véletlenül, hogy
nekünk régibb közünk is van egymáshoz, siet-
tem átvenni a szót tőle, mert hamar megkér-
dezték, hogy miképp kerültünk mi össze?

Vegyük elő a bakatempót, csináljunk a
dolog igazija körül egy flankenbevegungot.

— Hát az originalis volt, kérem alássan!
Ez az úr farkas-szemét néz velem egy ideig

— mert az ételt soká hozták mindakettőnknek.

— Éhes ember különben is mérges; én ami-
lyen gémberedett kedvű vagyok, nem hagytam
nézetni magamat; ez most bizonyosan a ple-
zuromon mulat, gondoltam magamban s azon

mérgesen rá is rivaltam: Uram! „mit néz ön
engem?” — Ó visszavicsoritotta fogát: „Hát
ön mit néz engem?” — „Ez szemtelenség!”

— orditám én. „Hah, ez vért kíván!” üvöltött ő
— holnap találkozunk s egyikünk halni fog!

Uram az ön névjegye?” — „Nincs! — süvöl-
tök — de a nevem ez s ez. Ó erre: „az
enyém meg — amint kimondta, hátra hőköl-
lök: „A piktör — „Az!” — Vadász István
urambátyám fia? — Szervusz bruder! Dehogy
verekszem veled! Ezzel úgy összeöleltem, úgy
megfojtogattam, hogy csakugyan megpuhult s
végre nevetni kezdett.

Az öreg úr már ekkor hahotázni kezdett,
hogy csakugy rengett a ház bele, az én pik-
tör öcsém is úgy nevetett, hogy a szeme is
könybe lábadt bele, s aközben meg-megcsó-
váltá fejét, egyre mondogatva: „Nagy lurkó
vagy te mio caró!” A mama is nevetett azon,
hogy azok oly jóízűen nevetnek; csak Eszter
királyné nem nevetett, hanem fürkészve nézett
majd rám, majd bátyjára.

Tán bántotta kényes izlését az én kato-
nás stílusom?

Az ördögbe! már megint gáncsolni valót
talál bennem? — Csak nem lehet az ember
mindig olyan finom, lágy, mint a bársony!

No de hiszen nem is kívánok én neki
tetszeni. Eszem ágában sincs.

Azután a piktör vette át a szót s beszélt
sok mindenféle érdekes dolgot Olaszországról s
különösen római eleményeiből.

Az idő repült. A nők végre a konyhához
láltak; én meg beszöktem kissé szobámba,
hogy ezt az egész furesa esetet hamarjában
leirjam, mert aztán szó sem lehet többé róla.
Nagy muri lesz. Arról pedig úgy sem lesz mit
följegyezmem.

Megyek már, mert keresnek.

Folytatása majd csak holnap, vagy hol-
napután lesz.

(Folyt. köv.)

szét, elhallgatott a fülemile; de azért ne búsuljunk, mert a társaság költői majd kipótolják az elhallgatott madárdalt. (Zárjel közt mondván, Szász Gerő a hölgyközönség gyöngéd szabadkozása mellett nem a fülemilére, hanem a — cinegére célozott.)

Az első fololvásó *Ferenczy Zoltán*, r. tag, az egyetemi könyvtár igazgatója volt, ki igen élvezetes előadásában az erdélyi színészet történetének egy érdekes epizódját mondotta el, hogy a 30-as években miképpen tették lehetővé a kolozsvári diákok a német színészek szereplését, ugyannyira, hogy gr. Dégenfeld Ottó rendőrfőnöksége alatt a diákok ügye a főkörmányszék elé került, de a jó magyar érzelmű diákokkal szemben, kik egy pár-ezer tagból álló német-ellenes társulatot alkottak, a főkörmányszék sem tudott menni semmire. — Az élvezetes, olykor-olykor derűtséget okozó előadás nagy tetszésben részesült.

Ezután dr. *Szűcs Lajos* olvasta föl *Versényi György* vendégnek három igen sikerült költeményét. Az I. „Mikola fia”, egy nagyobb költői elbeszélés részlete. II. „Bányász-dal”, és III. „Virágné”-ballada. A szerzőt derekasan megtapsolták.

A fololvásás harmadik pontja gyanánt *Gyalui Farkas* r. tag olvasta fel „A kínos” e. elbeszélését, melynek tárgya a forradalom és emigráció idejéből van merítve s Kolozsváron játszik. Az erős drámai színezetű elbeszélés mindvégig lekötötte a közönség figyelmét s elismerésképen szíves éljenekben részesítették a fololvásót.

A program negyedik és utolsó, annál nagyobb hatású pontjaként *E. Kovács Gyula* r. tag, a kitűnő színész olvasta fel négy szép költeményét „a nyári excursionsból.” Az elsőnek címe „Brassóban”, mely egy megkapó részletekben bővelkedő hosszabb elgía. II. „A Cenk tetőn” és a III.—IV. „Dalok a vásárhelyi erdőn”. A két utóbbi dal közül különösen a második ért el rendkívüli tetszést, melyet a költő, tárgyától áthatva, nagy hatással szavalt el. E költeményben elpanaszolja, hogy immár ifjúsága elvirult, s a hervadozó természetét látja a saját világában is; de a végén szerfölött esattanóan jegyzi meg, hogy azért csak „zúgunk, bűgünk”, a míg csak tart életerőnk.

A közönség egy kellemesen eltöltött óra emlékével távozott a fololvásról.

A *Ferenc József* tud. egyetem ifjúsága a ref. theologiai fakultás felavató ünnepélyén résztvett *Wlassics Gyula* kultuszminiszter és a nagy alkotó: *Szász Domokos* püspök tiszteletére nov. 4-én este impozáns faklyásmenetet rendezett a kolozsvári katonai zenekar közreműködésével.

A majdnem teljes számban megjelent ifjúság az egyetem előtti térről elindulva a Jókai- és Monostor-utcákon keresztül a „Központi szálloda” elé vonult szünni nem akaró éljenzés közben. A lelkesítő darabokat játszó zenekart a faklyákat vivő ifjúságnak két hosszú sora követte. A Központi szálloda előtt *Szántó Károly* böleselethallgató intézett erős politikai színezetű beszédet a miniszterhez, ki a szálló erkélyéről buzdító szavakkal köszönte meg az ovációt s az ifjúságot az alma mater szeretetére s tiszteletére buzdította.

A miniszter szállása előtt a Magyar-utcán és a Trenesin-téren át a Király-utcába ment a faklyásmenet a püspöki palota elé, hol *Imre Sándor* böleselethallgató üdvözölte *Szász Domokost*. A püspök hosszabb beszédben válaszolt a szónok szavaira, s köszönetet mondva az ifjúságnak vele szemben tanúsított állásfoglalásáért, ígéretet tett, hogy a míg csak élni fog, minden szava, minden tette ezután is a hazai kultúra érdekében, az ifjúság vallásos és tudományos előbbre haladásának javára fog szolgálni.

Az ifjúságnak e tiszteletnyilvánítása általában mindenütt tetszéssel találkozott.

Ifj. *Zsoldos Benő*.

Egyházi élet.

A külső-somogyi ág. hitv. evang. egyházmegye f. 1895. évi okt. hó 30-án Nagykanizsán, az ottani ág. hitv. evang. templom-

lomban tisztújító közgyűlést tartott. A nyári közgyűlésen ugyanis a tisztikar az egyházi törvények értelmében lemondott és a gyűlés elrendelte az esperesi és a felügyelői hivatalok betöltése végett az egyes gyülekezetekben megejtendő szavazást. Most tehát első teendője volt a gyűlésnek — buzgó ének és ima után felolvasatni a szavazatszedő bizottságnak jelentését, melyből kitűnt, hogy esperesi — szótöbbséggel — ismét *Németh Pál* vécsi lelkész lett és felügyelő — szintén szótöbbséggel — újra *Andorka Gyula* csurgói kir. járásbíró. kik a választást elfogadták.

Az elnökség így megalakult és megkezdődött a többi egyházmegyei tisztviselő megválasztása. Egyházmegyei egyházi jegyzőül Szalóky Elek surdi lelkész, világi jegyzőül pedig dr. *Andorka Elek* somogy megyei t. ügyész lettek közfelkiáltással megválasztva. Pénztáros *Balogh István* porrog-szent-királyi lelkész lett. A számvéviszők következőképen alakították meg: Elnökök: Szalóky Elek surdi lelkész és Tomka Andre n.-kanizsai városi tanácsos, tagok: Mesterházy Sándor nemes-pátrói ev. lelkész, Sass István surdi ev. tanító és Uhr n.-kanizsai építőmester. Az egyházmegyei törvényeszköz birául megválasztották a lelkesi karból Szalóky Elek, Mesterházy Sándor, Balogh István és Hütter Lajos rendes-, Szilvágyi Gyula légrádi lelkész és Teke Lajos sandi lelkész pótbírákul; — világi részről: Véssey Mihály, dr. *Andorka Elek*, dr. Ballus Zsigmond n.-atádi járásbíró és Katzenbach József nagykanizsai járásbíró rendes bírákul, Ziegler Kálmán és Berzenyi pótbírákul; a tanítói karból pedig Zsiray József vései tanító és Sass István. Iskolavizsgáló körlelkész és tanító lett az esperesség keleti részében: Borbély Gyula iharos-berényi lelkész és Zsiray József vései tanító, az esperesség nyugati részében pedig: Mesterházy Sándor lelkész és Sass István surdi tanító.

Esperességi ügyész egyhangú választás folytán Györfly János n.-kanizsai ügyvéd lön.

Az iskolai bizottmány így alakult meg: Mesterházy Sándor, Borbély Gyula, Szilvágyi Gyula, dr. *Andorka Elek*, dr. Ballus Zsigmond, Lengyel Lajos n.-kanizsai városi főjegyző, Sass István, Zsiray József és Mikler Győző légrádi tanító.

Most ünnepélyes aktus következett. A gyűlési tagok főlemelkedtek helyükből és az új tisztviselők dr. *Andorka Elek* előmondása mellett letették a hivatalos esküt.

Ezzel a gyűlés tulajdonképeni tárgya véget ért és következtek a kérvények, melyek közül kiemelünk kettőt. — Az egyiket Mikler Győző légrádi tanító nyújtotta be az iránt, hogy a Légrád városától az ottani evang. gyülekezetnek kiutalványozott nyugdíj-járulék ne gyülekezeti célokra legyen felhasználva, hanem neki nyugdíj-járulékának fedezhetése végett átadva, illetve mint nyugdíjtöke kezelve és kamatoztatva. Tekintve az ügy fontosságát, a gyűlés ez irányban határozatot nem hozott, hanem egy bizottságot küldött ki *Hütter Lajos* és *Györfly János* tagokkal az ügy tüzetes megvizsgálása és véleményes jelentéstétel végett.

A másik kérelmet a surdi evang. gyülekezet terjeszti be másodtanító állás szervezhetése céljából új iskola-fundus szerzése tárgyában. A gyűlés örömmel fogadta a hitbuzgó gyülekezetnek aldozatkésztséget és utasította a lelkesi hivatalt a megfelelő intézkedés megtételére.

Gyűlés után a „Korona” szállodában ebéd volt, mely alatt a püspökválasztás kérdése élénk megbeszélés tárgyát képezte. Részemről azon óhajomnak adok kifejezést, hogy az Istennek békeje, mely minden értelemnek felette van, legyen evang. egyházunkban. — Tehát béke velünk!

M.

Táviratok.

A képv. se'ohaz mai ülésén került tárgyalásra az egyházp. Itkai javaslatok utolsója, a vallás szabad gyakorlásáról szóló förendi módosítás, melyet *Papp Géza* és *Veszter Lőr*e ajánlottak az első adásra.

Kovács Albert a módosítás ellen szólal fel, mire *Csáky Albin* gr. válaszolt, s kijelen-

tette, hogy miután esőbitatlanul keresztül vittük mundeigyiket, ezt az utolsót sem szabad e. e. teni holm, lenyegtelen módosítás miatt.

Vajai is van a reformok, különösen pedig a felekezeti nélkülség ellen beszélt, melyet *Tisza Kálmán* is elítéli Koloz-várott.

Wlassics Gyula kijelenti, hogy a módosítás nem változtat a javaslat lenyegén. Azt pedig határozotlan állítja, hogy *Tisza Kálmán* Koloz-várott egy szóval sem beszélt a felekezeti nélkülség ellen.

— Én a „Magyar Állam”-ban olvastam! — kiáltotta közbe *Vajai* az os derűtséggel *Tisza Kálmán* végtelenül sajnálja, hogy nem lehet *Vajai*-val egy véleményen, de nem beszélt a felekezet nélkülség ellen. Csak azt mondta, hogy nem óhajtja annak protegalását. A budapesti lapok rövid táviratban közölték beszédét, melynek azonban helves szövege csak a Kolozsvári lapokban jelet meg.

Kolozsvári *Kiss István* a módosítás ellen foglalt állást.

Hermann Ottó a főrendiház eltörlését kívánja, miért is az elnök rendre utasítja.

A főrendiház módosítását a Ház nagy többsége megszavazza.

Szünet után *Sághi Gyula* a szönyegen levő javaslat ellen szól.

Ujdonságok.

Pap K. Gábor temetése.

Komárom, nov. 5.

Nagy résztvevő közönség könyező szemekkel. Küldöttségek fogadására a 11 órai gyorsvonatnál az ujszónyi állomásra kivonult a városi és megyei tisztikar, élükön Sárközy Aurél alispán és Tátray József polgármesterrel. Konkoly Thege B. rövid beszéde után bevonultak a városba; elől a város hintóján *Tisza K.* az alispánnal; utána *Szász K.* püspök, azután kocsik hosszú során *Kun Bertalan*, *Kiss Áron* püspökök, *Szabó János*, *Beöthy Zs.*, *Vay B. báró* koronaőr, *Bóné G. cs. és kir. kamarás* stb. *Tisza K.* a templomban felállított ravatalra a küldöttséggel két koszorút helyezett el, egyiket felejthetetlen barátja és társának saját, másikat neje nevében: szeretete s barátságja jeléül felirattal. Délelőtt 12 órakor jöttek a pápai kollégium tanárai s énekara, Komárom-, Győr-, Fehér-, Esztergom-, Nyitra- és Veszprémmegyékből küldöttségek koszorúkkal; a ref. egyházközségek lelkészeik által vezetve. A templom, szöszék és karzatai fekete posztóval vonattak be, A gyászertartás megkezdése előtt *Soós Lajos* vár. aljegyző alkalmi költeményét osztották szét.

A gyászertartás kezdete d. u. 3 óra volt téve, de már 2 órakor megtelt a templom a gyászoló közönséggel, hol a rendet komáromi fiatal egyháztalagok tartották fenn ünnepi öltözetökben.

A XC. zsoltár I., 2. verse közénekése után a pápai főisk. énekkara gyászalt énekelt, mely után *Szász K.* püspök rövid imája s megható gyászbeszéde következett; ez után ismét a főisk. énekkarának gyászdala.

Megindult a temetési menet, élén a komáromi ref. földmives énekkarral nyolcas sorokban, komáromi s ujszónyi iskolák növendékei, 48-as honvédek, a pápai főiskolai énekkar, azután az esperesek, lelkészek, tanárok, konventi tagok s küldöttségek, a gyászkoeci és koszorukat vivő kocsik, a gyászoló család, a ref. püspökök, hatóságok küldöttségei, a tisztikar, élén *Müller altábornagy*, komáromi várparancsnokkal és a gyászoló nagy közönség. Az énekkarok felváltva zeugedezték a gyászdalokat; a menet a tűzoltó század által vont kordon közt érte el a temetőt.

Vályi Lajos egyházker. főjegyző és h. püspök bucsuzó beszéde után lezárta a sir a részvét igaz könyvei közt azt a közösen gyászolt férfit, ki életében igaz volt mint ember, családtag, honfi, lelkész s az egyházkerület első hivatalnoká és a közegeház szolgálatában magasan kiemelkedett férfiú. Aldás, milliók áldása nyugvó porain! Údv. mennyei fényes és örök üdvösség elszállt lelkének!!

Kiss Aron, a tiszántuli egyházkerület érdemeiben gazdag püspöke e hó 22-én tölti be élete 80-ik évét. Ez alkalommal egyházi és világi tisztelői nagy óvásokra akarják felhasználni.

A dunántuli ág. ev. egyház püspökévé **Poszvek Sándor** 149 szavazatával szemben 160 szóval s így 11 szótöbbséggel **Gyurátz Ferenc** pápai lelkészt egyházkerületi főjegyzőt választották meg. Öszinte szívből üdvözljük őt és kívánjuk működésére a Mindenható áldását.

A debreceni bölcsészeti fakultásra eddig 629,181 fírt gyűlt be s illetve lett megajánlva, sőt néhai Soós Gábor 80,000 forint alapítványával több, mint 700,000 forint. A hiány még 70,000 forint. Ha ez is meg lesz ajánlva: a millenniumra felállítható lesz a 12 bölcsészeti tanszék.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése nov. 5.

Kezdeté déli 12 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Perczel Béni, Molnár Antal, Balogh Géza.

A kormány részéről jelen voltak: Perczel Dezső, Fejérváry Géza br., Wlassics Gyula, Lukács László.

Elnök: Bemutatja a miniszterelnök átírtát **Festetics Andor** grófnak a földm. miniszteri állásától felmentéséről, s **Darányi Ignác** földm. miniszterre kinevezetéséről.

Tudomásul vétetett.

Ezután bemutatja **Darányi Ignác** levelét, melyben földm. miniszterre kinevezetése következtében képviselői állásáról s képviselőházi alelnöki tisztéről lemond stb.

Tudomásul vétetett a ház felhatalmazta az elnököt, hogy az új képviselő-választás iránt intézkedjék. **Ugron Gábor** nem veheti tudomásul **Festetics** lemondását addig, míg a **lemondás okáról nem nyer felvilágosítást** a törvényhozás; a **parlament tudta, s az okok ismerete nélkül a miniszterek nem változhatnak.**

Festetics Andor gr.: oly intézkedések végrehajtásáról volt szó, melyeket helyesnek ismert fel, s azokat életbeléptetni kívánta; ez ellen ellenvélemény jutott a pártban kifejezésre; s mikor meggyőződött arról, hogy a pártban a mozgalom személye ellen irányult — lemondott.

Beóthy Akos a miniszter választát a kérdés tisztába hozására nem tartja elégséget.

Hegedűs Sándor szerint a bejelentés után a vitának nincs helye.

Polónyi Géza: újabb két kérdést vet fel: igaz-e hogy **Festetics** a kérdéses szerződésre nézve a korona előzetes szóbeli jóváhagyását kinyerte s mégis a miniszter elbocsátása ő felsége által is aláíratott; igaz-e, hogy **Festetics** magán vagyonából 100,000 fírt fizetett ki, hogy a vállalkozók a szerződéstől elálljanak?

Elnök: A vitára és annak korlátaira nézve kijelentést tesz. A háznak joga van, nem a tudomásul vételt, hanem annak külön tárgyalásra való kitézését elhatározni; ehhez minden képviselő hozzájárulhat, csak hogy a tárgyalásra kitézés indokolását, magának a kérdésnek tárgyalásával össze ne tévesszék. A leköszönt miniszternek, midőn az ő tényeiről van szó, joga van felszólalni. De sokkal helyesebb volna ezt akkor tenni, mikor a tárgyalás keretében jobban beillik; minthogy azonban **Festetics** gróf képv. szót kért, neki ezt megadják.

Festetics gr.: Polónyi G. első kérdésére, ha a ház tárgyalásra kitézi — akkor felel; második kérdésre felel: 100,000 fírt sem nem adott, sem adni nem fog.

Horánszky Nándor a kérdésnek napirendre kitézését kívánja.

Perczel D. belügyminiszter ellenezte a napirendre kitézést. **Bánffy miniszterelnök** a **Darányi** esküteléte okából Bécsben lévén — nincs abban a helyzetben, hogy a felszólalásokra érdemlegesen nyilatkozhat. Kijelenti, hogy ezen részleges kormányválság a parlamentáriszmus követelményeinek megfelelőleg folyt le.

Eötvös Károly a napirendre tűzés mellett szólal fel.

Elnök: az elnöki jelentés tudomásulvételét felteszi szavazásra. Igennel szavazott 58, — nemmel 56 képviselő, tehát két szavazattöbbséggel tudomásul vették az elnöki előterjesztést.

Nov. 6.

Ülés kezdete 10 ó.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Perczel Béni, Molnár Antal, Illyés Bálint.

A kormány részéről jelen voltak: **Bánffy, Lukács, Perczel, Erdély, Darányi, Wlassics, Josipovich, Fejérváry** miniszterek.

A mult ülés jkve hitelesítése után **Hegedűs S.** előadó ismerteti az 1896-iki költségvetést általában és szakaszerint; nyugodtan ajánlja elfogadásra.

Helly Ignác új megokolt határozati javaslatot terjesztett elő:

Tekintve, hogy a kormány által beterjesztett állami költségvetési előirányzat komoly aggodalmat kelt az iránt, vajjon a hosszú évi küzdelmek után s a nép erejét kimerítő áldozatok árán helyreállított egyensúly fenn lesz-e tartható,

tekintve, hogy aránylag rövid kormányzati ideje alatt az ország tekintélyét már is súlyosan kompromittálta úgy ki, mint befelé, (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

továbbá, hogy a kormány a parlament vezetésére képtelenség bizonyult,

tekintve, hogy a kormány még a 67-iki kiegyezés által annyira megérintett s oly szűk korlátok közé szorított közjogot sem bírja megvédeni, teljes érvényre juttatni s végül tekintve, hogy a küszöbön álló, a nemzet egész gazdasági tényezőjére kiható kereskedelem, fogyasztási adó, kvóta, vám- és bankügyi tárgyalásokat a jelen kormányra megnyugvással bízni nem lehet; mondja ki a képviselőház, hogy a kormány által beterjesztett 1896-ik évi költségvetési előirányzatot a részletes tárgyalás alapjául sem fogadja el. (Elnök helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Bánffy D. br. miniszterelnök, mindjárt távozik, ha meggyőződik arról, hogy több szolgálatot az országnak nem tehet, míg ez meg nem történik — helyén marad. Tiltakozik a zászlóértés ügyben neki tulajdonított nemzetelzáró tény ellen. A „császári és kir. ház minisztere” címre nézve megadta **Ugron** interpellációjára adottban már feleletét. **Festetics** lemondási ügyében az eljárást parlamentárisnak tartja, a tárcza betöltése, bár azt későbbre tervezték, azért történt gyorsan, mert éppen az ellenzék nyilatkozott a provizorium ellen.

Horánszky Nándor: A költségvetést nem tartja öszintének; számos kihagyásokra mutat, melyek három tételre 16,500,000 fírt képvisel; sürgeti az adóreformot; kárhóztatja a követelt politikát, melylyel magyar államot alkotni nem lehet; — végre a költségvetést sem maga, sem elvtársai nevében el nem fogadja.

Elnök: az ülést öt percre felfüggeszti.

Polónyi Géza interpellációt olvas fel a belügyminiszterhez a b. újvárosi munkásviszonyok s földbérlet tárgyában; azután az igazságügyminiszterhez intéz interpellációt: a hitbizományok eltörlése esetleg a föld bizonyos százalékára korlátozása ügyében s hogy mely időre várható ezen kérdések az örökösödési törvényvel kapcsolatos rendezése?

Perczel D. belügyminiszter előlegesen csak két okmányt olvasott fel, mely a **Polónyi** által felvetett kérdést más világításban tünteti; további megjegyzéseit az érdemleges válaszra tartja fenn.

Bessenyei Ferenc a temesmezei Gyarmata, Gíroda, Medvös községek határában fekvő uradalmi telepek 1800—2000 ember legszomerubb helyzetét illető ügyben interpellál a belügyminiszterhez.

Perczel D. belügyminiszter kijelenti, hogy megtette a kellő intézkedéseket. Egészségügyi szempontból övintézkedések megtétele végett Temesmezei főispánját kormánybiztosi minőségben küldötte, s megígéri, hogy minden irányban is megfogja tenni a kellő intézkedéseket.

Bessenyei F. s vele a ház többsége a választ tudomásul veszi.

Olay Lajos és **Bernáth B.** interpellációikat jövő ülésre halasztják; mire a holnapi ülés napirendje meglevén állapítva.

Elnök az ülést 2 ó. 15 p.-kor berekeszti.

Nov. 7-én. Ülés kezdete 10 óra.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár, Josipovich, Illyés.

Kormány részéről jelen vannak: **Bánffy, Lukács, Perczel, Erdély, Wlassics, Darányi, Dániel, Josipovich, Fejérváry.**

Mult ülés jkve hitelesítése után

Elnök: Bemutatja a székes-főváros kérvényét, melyben a belügymin. autonómiát sértő intézkedésért kér elégtételt.

Bujánovics: Horánszky kritikája igazságát átérzi. Az orsz. szomorú közgazdasági viszonyait nem az ez redéves kiállítás építkezési szemüvegén át kell vizsgálni, hanem odakin a vidéken kell szemlélni, hogy a súlyosodó terhek a polgárok kevés vagyonát támadják meg.

Lukács L. pénzügyminiszter reflektál az eddigi észrevételek némelyikére. Cáfolja **Bujánovics** vádját. Védi a költségvetés módját, őszinteségét, s kéri a költségvetés elfogadását.

Maklány Géza bizalmi szempontból bírál. Mivel az államháztartás ocsébb, egyszerűbb berendezését nem várja — a költségvetést nem is fogadja el.

Öt perc szünet után.

Szapáry G. gróf: Az egyházpolitikai törvények tolerans végrehajtását, a felekezeti béke megővését hangoztatja. A kath. autonómiát is megoldhatónak mondja, de csak a vagyonfelügyelet és iskolai ellenőrzés szorítva, mert a kath. egyház szervezete mellett más autonómia lehetetlen; így nem fog nehézségekbe ütközni s a kongruával együtt létesíthető. — A választások tisztaságát különösen szükségesnek tartja kiválólag a nemzetiségi vidékeken, mely által ezek panaszaik elejét veszik.

Lukács Gyula (közbeszól): 92-ben is így volt.

Szapáry a vicinális vasutak létesítése jelenlegi módját nem helyesli. Az országra fontos feladat vár a gazd. szerződések megkötésében. Az általa proponált irányban ő és hívei készek közreműködni. A költségvetés bizalmi kérdést nem képezhet — általánosságban megszavazza.

Szinay Gyula a költségvetés ellen szól. Különösen reflektálva a zágrábi botrányoknak az ifjuság által okozására azt mondja, hogy az ifjuság a közeléltől meríti inspirációt. Az általános haladás nem a kiegyezés eredménye, hanem a kor követelménye. A földérték emelkedését nagyon ellensúlyozza a teherlap. A kishirtok hitele nincs biztosítva. A közigazgatás államosítására csak új jelszó, mely nem jót, csak rosszat hoz, midőn agyonnyomja az önkormányzatot, s nem gondoskodik arra az eshetőségre, hogy gyenge alkotmányunkat elfújja a szél. Aztán igazságügyi helytelen kezelés s ezek megjavítását célzó módokokról beszél, s oda

konkludát, hogy a kormány iránt hízalommal nem viseltetvén — a költségvetést nem fogadja el. (Zajos tetszés bal- és szélsőbaloldalon.)

Elnök: az interpellációkra emlékeztetvén.

Olay L. a magáét visszavonja.

Bernáth B. a földm. miniszterhez a fillokszera által károsult szőlőbirtokosoknak adandó állami kedvezmények és segélyezésekre vonatkozó törvényjavaslat mielőbb benyújtására tett határozat miben létéről, s ezen elődje által tett ígéret beváltása iránt tesz kérdést.

Elnök: közölni fog a földm. miniszterrel. A holnapi ülés napirendje meglévén állapítsa — az ülést 1 ó. 55 perckor berekeszti.

Politikai szemle.

Belföld.

A földművelési miniszteri tárcza rögtönös betöltésével a „Pester Correspondenz” a szabadelvű pártban uralkodó tökéletes egyetértést és bizalmat, melylyel a **Bánffy-kabiet** iránt viseltetik — vonja ki. Mi, kiket nem párti szempont, hanem közérdek vezet, annak örülnénk valóban, ha **Darányi Ignác**ban sikerült megtalálni azt a vezetőt, kire a földművelési szak, e legvitalisabb országos gazdasági érdek oly régen várakozik, mert az ugynevezett mágnás-miniszterek a hozzájuk kötött reményeknek meg nem feleltek. Hisszük, hogy **Darányi** a szakismeret, buzgalom, akarat és munka embere lesz, ki felismeri a földművelési szak veszélyes hiányait, sebeit, felfedezi azok pótlása és gyógyításának eszközeit és alkalmazza is, s **megteremtő magának a közvélemény méltó elismerését** még azokban is, akik rátermettség tekintetében még most kételkedve fogadják, mivel pártitételt uralkodik bennök minden iránt, a mit nem az ő pártjuk szül. Mindig is fontos legfontosabb Magyarországon, mint par excellence földművelő államban a földművelési szak-miniszteri tárcza; de különösen most az Ausztriával kiegyezés, az agrár-szocializmus terjedése és mezőgazdasági szövetkezések stb. keletkezése korában többszörösen fontos és kívánatos, hogy szívvél-leléssel magát az ügynek odaadó földművelési miniszterünk legyen. Ilyet reménylünk **Darányiban**. Buzgó óhajításunk, hogy teljesüljön közérdekű reményünk.

Külföld.

A lengyelek hódolata a cár koronázásakor mily önkéntes lesz, s mily dícsőséget is szerez az orosz uralomnak: megfogható, ha tekintetbe vesszük, hogy hivatalos utasítás folytán az orosz-lengyel tartományok kötelesek lesznek Moszkvában küldöttségek által képviselni magukat; ezen küldöttségek tagjait pedig maga a kormány nevezi ki. Ilyen természetűek lesznek azok az istentiszteleték és népiünneppek is, melyeket ugyan ezen alkalmából azon tartományokban rendeznek.

A **Potemkyn-falvak** kora Muszkaországban tehát sohasem jár le.

A kinevezett ellenőrző bizottság elnöke **Schewfik** effendi semmitőszéki bíró; mohamedán tagjai: **Djermal bey**, a Banque-Agricole igazgatója, **Abdullah bey** államtanácsos és **Djellal bey** felehbiviteli bíró. Keresztény tagjai: **Karathodori** effendi államtanácsos. **Ohannes** effendi főprokurátor és **Dilber** effendi pénzügyminiszteri tisztviselő.

A washingtoni brit nagykövet **Ohney** külügyminiszterrel tartott értekezletben a két állam alattvalói megvédése céljából közös akcióhoz javaslatba.

A szulán Kiamil pasa nagyvezér állásától felmentette. A török birodalom kis-ázsiai tartományaiban a polgárháború dul. A török kormányra ily viszonyok között nagy gond nehezu, — a felbujtott törzsek és vallásfelekezetek pacifikálásának súlyos gondja.

A Lueger bécsi polgármesterré választása megerősítéséről a lapokban általánosan elterjedt hír nem nyert valósulást, sőt ellenkezőleg a városi tanács-testülethez azon hivatalos értesítés érkezett meg, hogy ő felsége nem hagyta helybe **Lueger dr. polgármesterré megválasztását.**

Örömmel igazítjuk helyre e lapunkban is megjelent hírt, melyet közlésünk hangjából is megítélhetőleg kétkedéssel fogadtunk.

Bécs antiszemita körei lázban vannak. Büszke daccal hangoztatják, hogy **Lueger**et újból megválasztják. De erre is van felelet, az, hogy ha másodsor és harmadszor is megválasztják: a községtanácsot feloszlatják.

A bálvány ledöntésével a magyar befolyást okolják, mi azt kizárólag ő felsége bölcs elhatározásának tulajdonítjuk. Ha mérlegelte, hogy a megerősítés által birodalmainak egyikét a mnsikával nem hozhatja ellentétbe; s midőn egyikben a liberális irányzat építő hatását szemléli, addig a másikat az antiliberálisizmus túlzásai romboló hatásának engedje át, mert az osztrák birodalmi szék és fővárosnak példája a városon kívül a hódítami igen alkalmas leendett: az uralkodói bölcseséget még magasabb világításban szemléljük. Készen lehetünk azonban rá, hogy Bécs antiszemita elemei, melyek egyszersmind magyargyűlölők is, dühökben Magyarország ellen fognak tajtékozni, a helyett, hogy a felség bölcseségének megnyilatkozásából tanuságot vonnának le.

Irodalom, művészet.

Ádám és Éva művészeti tekintetben remek vezérai bronz szobrokat, melyeket darabig a párizsi Louvre birtokában bámultak és irigyeltek, mint a quattrocento alkotásait, s melyekről kitünve is, hogy újkor utáztatok, — „igazi művésti lélek termékei”: **Pulszky Károly** megszerezte **szépművészeti muzeumunknak.**

A kalandos utat tett bronzok történeti ismertetését adja Szana Tamás a „Pesti Napló” 300-ik, — november 1-i számában.

„*Theológiai ismeretek tára*” hazai és külföldi források, főleg Holtzmann—Zöpfel-féle „*Lexikon für Theologie und Kirchenwesen*” II. kiadása alapján — dr. Antal Géza pápai főgimn. tanár, — Rácz Kálmán theol. licentiat és dt. Tüdös István sárospataki theol. tanár közreműködésével szerkesztette Zoványi Jenő theol. m. tanár, tiszaföldvári lelkész. VI. (II. k. 1.) füzet. Mezőtur, nyom. Gyikó K. könyvnyomdájában 1895. Előfizetés a teljes műre (15—16 füz.) 6 frt. A füzet ára 50 kr. Tartalmaz a színes borítékkal 84 lapot G betűtől (Gatler J. F.) a H betűig (Hegel György). Előfizetője van: kik az egész díjat beküldték, 66; a kik féldíjt küldtek be: 71; a kik kevesebb összeget fizettek: 36; vannak olyanok is, kik vagy 4 füzetet elfogadtak, az 5-iket visszaküldték, vagy elfogadták azt is, de semmit sem fizettek; — az ilyenek nevét diszkrécióból elhallgatja, csak azzal fenyegeti meg, hogy mivel ingyen nem adhatja az óriási költségbe kerülő kiadványát, beperelni pedig szégyenli, — ha dec. 31-ig legalább felét be nem küldik: a füzetek további küldését beszünteti, hogy legalább a postaköltséget megtakarítsa. — Szomorú kiadási viszonyok, még ilyen hézagpótló vállalatnál is. Hol van aztán az író munkájának jutalma! — Bizony nálunk protestánsoknál nincs arányban egyesek áldozatkészségével az illetők pártolása; s ennek nem mindenképp a szegénység az oka, hanem — a *köszöny*.

Erkel Ferenc, a halhatatlan emlékü mester „Hunyady László”-ját okt. 27-én adták elő német fordításban először. Színrehozatalának érdeme Neumann Angelóé, kinek vezetése alatt áll a prágai német színház, ő maga is született magyar lévén, — bár hivatása külföldre szólította volt — szülőhazája művészetének hozott ezzel hódolatot. A siker, melyet a magyar opera Prágában aratott, oly nagy, mely minden magyar rokonszenv tekintetbevételén is felül áll. A mű félszázados születése dacára is örökifjú szépségeivel hódította meg a szakértő közönséget s hódolatnyilvánulásaival oly pazarul bánt, hogy nemcsak *Erkel* Sándor igazgató, *Szilágyi* Arabella, ki *Erzsébetet* kreálta, s az összes előadásban részt vett operai személyzet meg lehet elégedve, de mi magyarok is mindnyájan, kik fölülmulhatlan örömet érzünk azon, hogy magyar zenemű oly nagyszerű hódítást tett az idegenben, mezt ez egyszeres-mind bevezetése a magyar operai termékeknek a külföld elé. Ily értelmű már Frey Henriknek, a M—g tudósítójának végső felkiáltása is: „Hunyady László renatus est, vivat sequens Bankbanus!”

Mascagnit, a „Parasztbeesület” geniális zeneszerzőjét most Budapesten ünnepelték a magyar zeneértők.

Nyílttér

Jelzálogkölcson ügyletek

az „Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár”

részére **közvetlenül**

Goldstein Mór

bankbizományi üzletében

Debreczenben, főtér, Szediák-palota

Már betáblázva lévő drágább kölcsönök kifizettettek.

Karácsonyra

ajánlunk **arcsképeket**, melyek fotografiák után **olajfestéssel vászonra** készíttetnek általunk és melyek különösen tetszetős kivitelük, a fotografiához hű hasonlóságuk és tartósságuk folytán künönek.

Société de Photominature,

Bécs, I., Kärtnering 14 szám.

cs. és k. Toscanai nagyhercegi és kir. Württembergi udvari szállítók.

Magyar levelezés.

GOTTSCHLIG AGOSTON

József főherceg ő csász. és kir. fensége udvari szállítója.
Fülöp szász Coburg-Gothai herceg ő kir. fensége szállítója.

Sürgönycim: Gottschlig Budapest.

TELEFON 57—58.

tea, rum és cognac

nagykereskedő

BUDAPEST.

Központi iroda: IV. Váci-utca 4-dik szám.

RAKTÁRAK:

IV., Váci-u. 6. sz. a „Mandarinhoz” VI., Andrassy-ut 23. „Hong-Kong” városához a Városház-tér mellett a kir. opera átellenében.

IV., Egyetem-tér, Egyetem-utca sarkán, a „Japan nöhoz.”

Kiviteli pinózek:

X., Kőbánya, Füzér-utca 9. szám.

Bizományi raktár

DEBRECZENBEN: GERÉBY FÜLÖP urnál.

Közvetlen behozatalu valódi chinai és orosz karaván-teák, Jamaica, Brazília és Cuba-rumok, francia cognacok, likörök a legfinomabb minőségben, eredeti csomagok és palackokban, eredeti árák mellett.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

A „**TRANSYLVANIA-SZAPPAN**” a legtisztább természeti termék, minden állati zsiradék és más ilyen anyag nélkül.

Egyetlen természeti szappan a világon

a mi „**Transylvania**” hidegviz-mosószappanunk!

Az arcz, fehérmű, selyem, gyapju, gyapot és lencsövet, valamint bőrneműek számára.

E szappan használata a legkiadósabb fehérműek mosásánál, amelyek egyszeri beszappanozásra hideg vagy langyos vízben és kifőzésre minden zsíros piszoktól a legalaposabban megtisztulnak.

Szappanunk **semmi lugot** vagy más maró anyagot nem tartalmaz, azért használata a **mosóruha nagy kímélésével jár**.

Továbbá a **Transylvania-szappan** kiválóan alkalmas mint **pipere-szappan** és mint **gyógy-szappan**, a bőr különféle kiütéseinek, mint dobróc, pörösenés, a bőr felcserepedése, szeplő stb.

A mi szappanunk **ugyszólván nélkülözhetetlen a postógyáraknál**, mert a legpiszkosabb, összetapadt gyagufajokat is, egyszeri hidegvízben **megleő gyorsan** tisztára mossa, puhává és selyemszerűvé teszi, anélkül, hogy színváltozást okozna.

Az osztr. csász. és magy. kir. kiz. szabadalmazott

„**TRANSYLVANIA**” **hidegviz-mosószappan-gyár**

központi megrendelő intézete és főraktára

RÁKÓCZY M. tanár, BUDAPEST, VI., Csengery-utca 39.

A hova az összes megrendelések intézendők.

Kapható minden fűszerkereskedésben, illat- és gyógyszerárban.

Telefon 57—94.

Erdélyrészi bortermelők

raktára

Weiszbürg József

BUDAPESTEN,

VIII., József-körút 33.

(Rákóczy-térrel szemben.)

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy természetes hegyi borok; rizling, muskatály, esemege és asszu borokat tartok raktáromban azonkívül **cognac rum, zilverium, barack-pálinka barack-likör, mindennemű bel- és külföldi pezsgőt és liköröket.**

Megrendelések pontosan és díjmentesen házhoz szállítva eszközöltetnek.

Transitó pincék: **Bpest Promontor.**

„Hazai és külföldi

Bank jelzálogkölcson K.”

Budapest, Kerepesi-ut 65. II. em. 24.

40 évi 5 $\frac{1}{2}$ %, 50 évi 5% törlesztési kölcsön földbirtokokra, vidéki házakra és telekekre. Malmok és gyárak 32 évre 6% amortizáció uton 6% mellett.

Személy hitel 1/4évi törlesztésre 6—7%, egész 10,900 frtig pontos lebonyolítása.

Fried Illés

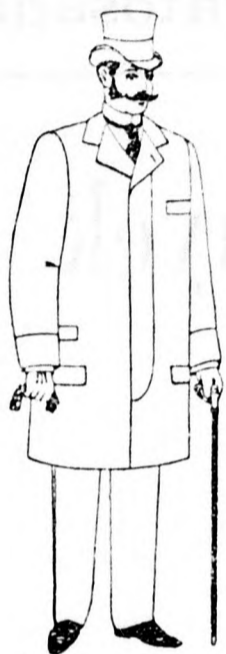
Hazai és külföldi Bank jelzálog kölcsön K.

Budapest, Kerepesi-ut 65. sz.

Az ország legnagyobb és legrégebb
férfi-, fiu- és gyermek-
RUHÁK RAKTÁRA

fennáll egy félszázad óta.

Az 1895-6-iki őszi és téli idény újdonságai:

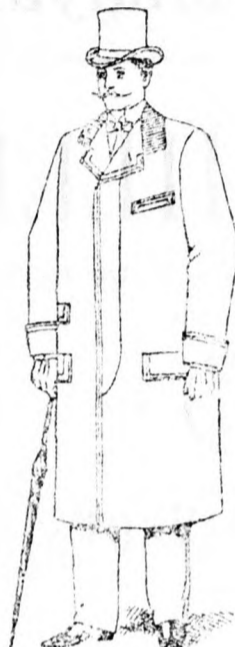
Őszi felöltő
 11 frt
 és feljebb.

Öltöny
 13 frt 50 kr.
 és feljebb.

Utazó köpeny
 17 frt
 és feljebb.

Téli felöltő
 18 frt
 és feljebb.

Gyermek
 Costüm 5 frt
 és feljebb.

NEUMANN-M.

Debreczen, főter, a főposta átellenében.

Az üzletház elvei: Lelkiismeretes kiszolgálás, szigoruan megállapított és minden da-
 rabon **feltüntetett határozott árak.**

Saját raktárak:

Budapest: IV.: Muzeum-körut 1.
 Bécs VI.: Mariahilferstrasse 35.
 „ IV.: Wiedner Hauptstrasse 8.
 „ I.: Kärthner-Strasse 31.
 Nagy-várad: Bémer-tér, kishidfőnél,
 Lévy-ház.
 Temesvár: Belváros, Hunyady-u. 64.
 Belgrád: Fürst Michael-Strasse 4.

Fiume: Corso 497.
 Ujvidék: Grand Hotel mellett.
 Sofia: Alexander-platz 1.
 Triest: Via Ponto Rosso 1.
 Zágráb: Ilica 6. Grand-Hotel.
 Sarajevo:
 Kragujevac:
 Nisch: stb., stb

HIRDETMÉNY!

A magyar osztálysorsjáték második húzása december 6-án kezdődik és december 14-ig tart.

Az első osztályban ki nem huzott **osztály**sorsjegyeknek ezen húzáshoz szükséges megújítása, minden további jogok elvesztésének terhe mellett, november 26-ig eszközözlendő, és pedig kizárólag a sorsjegyeken jelzett elárusítóknál.

Teljes sorsjegyek, melyek az első osztályban nem nyertek, a második húzásban résztvesznek a nélkül, hogy **ezeik** megújításának szüksége fennforogna.

Vételsorsjegyek — a míg a készlet tart — és pedig: egy egész sorsjegy 80 koronáért, egy tized sorsjegy 8 koronáért és egy huszad sorsjegy 4 koronáért az ismert elárusítóknál kaphatók, a kik egyszersmind mindennemű felvilágosítással szolgálnak. Megrendelésekkel kérjük ezekhez (nem hozzánk) fordulni.

Budapest, 1895. november 1-én.

Magyar osztálysorsjáték Igazgatósága.

EGY MILLIÓ

1,000.000 korona nyerhető a legszerencsésebb esetben

az

államilag jóváhagyott

Magyar osztálysorsjátékon

melynek

**nagy
nyereményhúzása**

1895. december 6—14-ig ejtetik meg.

Vétel-sorsjegyek:

1 egész **40** frt   1 tized **4** frt.
1 fél **20** „   1 huszad **2** „

(Portó fejében 5 kr., ajánlott levélért 15 kr. és nyereményjegyzékért 10 kr. fizetendő.)

Ajánlja és szétküldi postautalvány ellenében vagy utánvétellel is

HEINTZE KÁROLY,

fő-elárusító Budapest, Szervita-tér 3. szám.

Sürgöny cím: LOTTOHEINTZE, BUDAPEST.

Hogy a tisztelt közönség különböző számú több sorsjegy birtokában nagyobb nyereménykilátásokhoz jusson, — öt vagy ennél **több** sorsjegy bevásárlásánál a sorsjegyeket egymástól teljesen eltérő számokat állítok össze tetszés szerinti egész, fél, tized, és huszad sorsjegyekből a fenti árakon.

Nyeremények

1 jutalom	à	600000 korona	=	600000 korona
1 nyeremény	à	400000 „	=	400000 „
1 „	à	200000 „	=	200000 „
1 „	à	100000 „	=	100000 „
1 „	à	50000 „	=	50000 „
2 „	à	20000 „	=	40000 „
2 „	à	15000 „	=	30000 „
4 „	à	10000 „	=	40000 „
10 „	à	8000 „	=	80000 „
27 „	à	6000 „	=	162000 „
100 „	à	2000 „	=	200000 „
200 „	à	1000 „	=	200000 „
1150 „	à	200 „	=	230000 „
20000 „	à	100 „	=	2000000 „
21499	nyeremény	=	4.332.000 korona	

Nyomatott Hoffmann és Társa könyvnyomdájában Debreczenben, Főtér, a főpostával szemben.